

Dua her zaman, her yerde ve her dilde yapılan bir ibâdetdir. Fakat Kadir Gecesi, Cuma günleri öğlen ve seher vakti; Kâ'be'de, Ravza-i Mutahhara'da ve Mescid-i Aksa'da yapılan dualar daha değerlidir

Duadan evvel abdest almak, kıbleye yönelmek, dua edilen yerin temiz olmasına dikkat etmek duanın âdâbındandır, fakat duanın şartı değildir. Yerine göre sesli veya sessiz olarak dua edilebilir. Fakat feryad ederek, bağırarak dua etmek edebe uygun değildir.

Toplu olarak da tek başına da müminler dua edebilirler. Tek başına dua eden, sesini ancak kendisinin işitebileceği kadar yükseltebilir; cemaatle birlikte yapılan dualarda ise cemaatten her birinin okunan duayı işitebileceği kadar yüksek sesle dua edilir. Fakat bayram günleri, hac ve umrede ses bir miktar daha yükseltilebilir. Bununla beraber en uygun dua şekli boyun eğerek (tazarru' hâlinde) ve alçak sesle yapılan duadır.

Dua dil ile yapıldığı gibi gönülle ve gönülden de yapılabilir, buna lisân-ı hâl ile yapılan dua denir. Kulun susarak hâlini Mevlâsına arz etmesi, cân u gönülden O'na yönelmesi ve teslîmiyet göstermesi kalp ile yapılan duadır.

Duada niyet, ihlâs ve Hak rızası son derece önemlidir. Kul hulûs-ı kalple, bütün samîmiyetiyle Hakk'a yönelerek, gönülden O'na bağlanarak ve sevap umarak dua eder.

Kur'ân'da ve sahih hadis kitaplarında pek çok dua örnekleri mevcuttur. Bu dualara 'me'sur dualar' denir. Kur'ân ve hadîste geçtiği için bu isim verilmiştir. Mümin bu dualarla rahat, ferah ve emniyet hâlinde, sıkıntılı, dertli ve tehlikeli bir durumda iken dua eder. Çünkü o her durumda kuldur ve Rabbine muhtaçtır. Allah Teâlâ her hâlükârda kendisine dua edilmesini ister.

Meşru ve mübah olması şartıyla kul, muhtaç olduğu maddî ve manevî her şeyi Rabbi'nden dua ve niyaz suretiyle isteyebilir. Dua yoluyla Hak Teâlâ kulun istediği şeyi genellikle kulları aracılığıyla verir, onların elleriyle ulaştırır. Kul kula sebeptir. Sebeplerin sebebi ise O yüce Varlık'tır.

Kul dua eder, Allah Teâlâ'dan ister; neyi, ne zaman, nerede, ne şekilde ve ne kadar vereceği Hak Teâlâ'ya ait bir husustur, bunu O takdir eder.

Hz. Peygamber (s.a.v.)'in her sabah ve akşam okumasını tavsiye ettiği duaların ikisi şöyledir:

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadîs-i şerîfnde: "Kim sabahladığında veya akşama erdiğinde

اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ أَشْهَدُكَ وَأَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ

وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا

أَنْتَ وَأَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ

'Allahümme innî asbahtü üşhidüke ve üşhidü hamelete arşike ve melâiketeke ve cemi'a halkıke enneke ente-llahu lâ ilâhe illâ ente ve enne Muhammeden abdüke ve Resûlüke.' Yani 'Allah'ım! Ben sabahladım. Seni şahid kılarım ve arşını taşıyanları, meleklerini ve bütün yarattıklarını şahid kılarım ki, kuşkusuz Sen, Sen Allahsın. Senden başka hiçbir ilah yoktur. Ve kuşkusuz Muhammed Senin kulun ve resulündür.' derse, Allah Teâlâ onun dörtte birini cehennemden azad eder. Kim iki defa derse yarısını azad eder, kim üç defa derse dörtte üçünü azad eder, kim dört defa derse Allah O'nu (n tamamını) cehennemden azad eder." buyurmuştur.

Bu dua akşam okunduğunda "asbahtü" kelimesinin yerine "emseytü" kelimesi kullanılacaktır.

Efendimiz (s.a.v.) başka bir hadîs-i şerîfnde de: "Kim sabahlayınca üç defa

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيمِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

'eûzü billahi's Semî'i' Âlimi min'eş şeytânî'r racîm' yani 'kovulmuş şeytandan İşiten ve Bilen Allah'a sığınırım' der ve Haşr Suresi'nin son üç ayetini okursa, Allah ona yetmiş bin melek gönderir, onlar kendisine akşama erinceye kadar rahmet dilerler. Eğer o gün ölürse de şehit olarak ölür. Bunu akşama erdiğinde söyleyen de aynı şekilde değerlendirilir." buyurmuştur.

Haşr Suresi'nin son üç ayeti olan 22, 23 ve 24. ayetleri şunlardır:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ أَلَمَّكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ

الْمُؤْمِنُ الْمُتَكَبِّرُ

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ

الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

"Hüvallahü'l lezî lâ ilâhe illâ hüve âlimü'l gaybi ve's şehâdeti hüve'r Rahmânü'r Rahîm. Hüvallahü'l lezî lâ ilâhe illâ hüve'l Melikü'l Kuddüsü's Selâmü'l Mü'minu'l Müheyminu'l Azîzü'l Cebbâru'l Mütekebbirü Sübhânallâhi ammâ yüşrikûn. Hüvallahü'l Hâliku'l Bâriü'l Musavvirü lehu'l esmâü'l hüsnâ yüsebbihu lehu mâ fi's semâvâtî vel ardi ve hüve'l Azîzü'l Hakîm."

Yani: "O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka ilah yoktur. Görülmeveni ve görüleni bilendir. O, esirgeyendir, bağışlayandır. O, öyle Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir ilah yoktur. O, mülkün sahibidir, eksiklikten münezzehtir, selâmet verendir, emniyete kavuşturandır, gözetip koruyandır, üstündür, istediğini zorla yaptıran, büyüklükte eşi olmayandır. Allah, müşriklerin ortak koştukları şeylerden münezzehtir. O, yaratan, var eden, şekil veren Allah'tır. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar O'nun şânını yüceltmektedirler. O, galiptir, hikmet sahibidir."

Allah cümlemizi kullukta kâim, îman, ibâdet, istikamet ve ihlâsla duada dâim eylesin.

"Dua ibadetin özüdür."

Hadîs-i Şerîf

YOKSULLARA YARDIM
VE EĞİTİM VAKFI

Duanın Değeri ve Dinimizdeki Yeri

Hazırlayıp Hakkın rızası için
halkın hizmetine sunan

Dr. İbrahim Ateş

15 Aralık 2016

DUANIN DEĞERİ VE DİNİMİZDEKİ YERİ

Çağırarak, seslenmek, yardım istemek anlamına gelen dua, kulun en yüce varlık karşısında kendi acizliğini itiraf etmesi, O'na her hâliyle muhtaç olduğunu beyan etmesidir. Kendisini her an gören, işiten, hiçbir şeye muhtaç olmayıp her şeyin mâliki olan bir yaratıcıya seslenmesi, O'nu her dâim yanında bulacağını bilmesidir. Karşılaştığı sorunların üstesinden ancak O'nun yardımıyla geleceğinin ve beklentilerini ancak O'nun karşılayabileceğinin farkında olmasıdır. Dolayısıyla dua, kulun yalnızca Rabbine "kul" olduğunun bilincinde yaşadığının bir göstergesi, Allah'a olan îman ve teslîmiyetinin, tevekkül ve samîmiyetinin ifadesidir. Resûlullah (s.a.v.)'in veciz ifadesiyle **"Dua, kulluğun özüdür."** Rabbine kulluk etmek için yaratılan insan, kulluğunu gerçekleştirdiği ölçüde O'nun katında değer kazanır. İşte bu yüzden yüce Allah, kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in Furkan Suresi'nin 77. ayet-i kerimesinde: **"(Ey Muhammed!) De ki: Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin!"** buyurmuştur.

Sonsuz güç ve kuvvet sahibi olan Allah Teâlâ Mü'min Suresi'nin 60. ayet-i kerimesinde de: **"Bana dua edin ki, duanıza icabet edeyim."** buyurmuştur. Yüce Rabbimiz bu ayet-i kerîmede âdetâ kullarını Kendisine çağırmakta ve Kendisine kulluk için yaratıldığı insandan, kulluğunu göstermesini istemektedir. Kulluğun özü ise duadır!

Kulun dua ile Allah'a yönelmesi, aslında O'nu hakıyla tanımaya çalıştığı ve tazim ettiği anlamına gelir. Yüce Yaratıcı'nın isteği de zaten bu değil midir? Kulun Allah karşısında haddini ve konumunu bilmesi, O'nun büyüklüğü karşısında sevgi ve saygı ile boyun eğmesi... Belki de bu aczi somut olarak dillendirdiği için dua, kulluğun ve ibadetin özü sayılmıştır. Bu yönüyle dua, Allah ile kul arasında bir diyalog geliştirmek, bir iletişim kurmaktır.

İnsan, hayatı boyunca üstesinden gelemeyeceği birçok şeyle karşılaşır; öfke, keder, sıkıntı, korku, acizlik, yalnızlık ve ümitsizlik gibi hâller yaşar. Özellikle zorlandığı zamanlarda Allah'a dua etme ihtiyacı hissedebilir. Zira Yüce Allah'ın duayı kabul edeceği ümidi,

dua edenin üzüntü ve kederini hafifletir; ona dayanma gücü ve sabır verir. Dolayısıyla insan sıkıntılı durumlarda Rabbine yönelmeli ve O'na dua etmelidir. Bu sıkıntılar karşısında dua, Resûlullah (s.a.v.)'in de bulunduğu üzere **"müminin silahı"** konumundadır. Ve Allah Resûlü: **"Sizden her kime dua kapısı açılmış ise ona rahmet kapıları açılmıştır. Allah'tan istenilen şeyler arasında O'na en sevimli geleni, afiyettir."** dedikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir: **"Dua, başa gelen ve henüz gelmeyen belaya karşı fayda sağlar. Ey Allah'ın kulları, duaya sarılın!"**

Sabah kalktığı anda, akşam yatarken, bir şey yediği veya içtiği zaman, yeni bir elbise giydiğinde, evinden çıkarken hattâ tuvalet ihtiyacını gidereceği zaman bile dua ederdi Allah'ın Resûlü (s.a.v.). Gündelik hayatını sürdürürken yaptığı küçük büyük her işini dualarla tamamlar, bazen de uzun uzun yakarırdı Rabbine. Sahâbîler O'nun bu hâline hayran oluyor, Kendisini örnek almaya gayret ediyor, bu konuda yine O'na başvuruyorlardı. Sahâbeden Ebû Ümâme (r.a.) şöyle anlatıyor: **"Resûlullah (s.a.v.), öyle çok dua ederdi ki bir kısmını ezberleyemedik. 'Ey Allah'ın Resûlü, çok dua ediyorsun bir kısmını ezberleyemiyoruz!' dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdu: 'Size bütün bunları kapsayan bir dua öğretiyim mi? Şöyle dersiniz: Allah'ım! Peygamberin Muhammed (s.a.v.)'in dilediği güzellikleri biz de Senden isteriz ve Peygamberin Muhammed (s.a.v.)'in Sana sığındığı kötülüklerden biz de Sana sığınırız. Yardım edecek olan Sensin. Sonunda Sana ulaşacağız. Allah'ın yardımı olmaksızın kudret ve kuvvete ermek mümkün değildir."**

Kapsamlı bir dua da Al-i İmran Suresi'nin 194. ayetidir ki, o da şöyledir:

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا
يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

"Rabbena ve âtinâ mâ veattena lâ rusulike velâ tuh'zinâ yevmelkıyâmeti inneke lâ tuhlifu'l mi'âd."

"Ey Rabbimiz! Bize, peygamberlerin vasıtasıyla vaâd ettiklerini de ikram et ve kıyâmet günü yüzümüzü kara çıkarma. Şüphesiz sen vaâdinden caymazsın."

Bu dua Allah Teâlâ'nın bütün nimetlerini kapsamaktadır. Bu duayı okumakla 224 bin Peygambere Allah'ın vadedtiği her şey O'ndan istenilmektedir. Onun için bu dua, duaların şahıdır denilmiştir.

Hz. Peygamber (s.a.v.), Allah'a O'nun güzel isimleri (el-esmâ'ül-hüsnâ) ile dua etmekten hoşlanırdı. Bir gün Enes b. Mâlik ve Resûlullah birlikte otururken, namaz kılan bir adam gördüler. Adam namazdan sonra, **"Ey Allah'ım! Hamd ancak Sanadır, Senden başka ilah yoktur. Göklere ve yeri yaratan, bol bol veren (Sensin), ey Celal ve İkrâm sahibi! Ey Hayy (ezelî ve ebedî bir hayata sahip olan) ve Kayyûm (kâinatı idare eden)! Senden istiyorum!"** diye dua etmişti. Bunu duyan Allah Resûlü, adamın bu davranışını onaylayarak, **"Şüphesiz Allah'a, kendisi ile dua edildiği zaman mutlaka kabul ettiği ve istenildiğinde verdiği ism-i âzam ile dua etti."** buyurdu.

Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'in A'râf Suresi'nin 180. ayetinde de: **"En güzel isimler (el-esmâ'ül-hüsnâ) Allah'ındır. O hâlde O'na, o güzel isimlerle dua edin."** buyurulmuştur.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), dua konusunda ashabına şu tavsiyede bulunurdu: **"Sizden biri dua ettiğinde 'Allah'ım, dersen beni affet!' demesin. Kararlı, azimli bir şekilde ısrarla dua edip istesin. Zira hiçbir şeyi vermek Allah'a güç gelmez."** Bununla birlikte Peygamber Efendimiz (s.a.v.) yaptığı duaya karşılık hemen sonuç beklemez, ama Rabbini kendisini boş çevirmeyeceğini bilirdi. Bir keresinde: **"Sizden biriniz, 'Dua ettim de duam karşılık görmedi.' deyip acele etmediği müddetçe duası karşılık bulur."** buyurmuştu. Sahâbe: "Ya Resûlallah! Acele etmek nedir?" diye sorunca da: "Dua ettim de kabul edildiğini görmedim, der ve o anda vazgeçerek duayı bırakır." cevabını vermişti. Resûlullah (s.a.v.)'in açıklamasından da anlaşılacağı üzere karşılık ister bu dünyada verilsin, ister ahirete ertelensin, dua er ya da geç Allah katında karşılık bulacaktır.

Kur'ân-ı Kerîm'de resûllerin, nebîlerin, siddîklerin, evliyânın ve takvâ sahibi sâlih müminlerin, hattâ meleklerin yapmış oldukları dualar örnek olarak verilir. Bu durum İslâm'da olduğu gibi daha önceki hak dinlerde de duanın ne kadar önemli olduğunu

gösterir. Bilgisi gibi gücü de sınırlı olan insan, büyük felaketler ve âfetler karşısında âciz kaldığı zaman çareyi, her şeyi bilen ve her şeye gücü yeten Kâdir-i Mutlak'a sığınmakta ve O'ndan yardım istemektedir. Bundan dolayı dua insan için fitrî ve tabiî bir ihtiyaç, lüzumlu ve faydalı bir maneviyat kaynağıdır. Gayr-i Müslimlerin, hattâ sıkıştıkları ve darda kaldıkları vakit bazı münkirlerin de dua ederek yüce Yaradan'a sığınıp, O'nun korumasını ve yardımını istemelerinin sebebi, söz konusu fitrat ve tabiattır.

Genel olarak dua denildiği zaman maddî ve manevî ihtiyaçlarını gidermesi, ihsanda ve lütufta bulunması için kulun Mevlâsına yalvarması ve yakarması akla gelir. Bu durum doğrudur ama dua bundan ibâret değildir.

Dua her şeyden önce bir ibâdettir. Mevlâ kulunun Kendisine yalvarmasını, yakarmasını, O'nu yüceltmesini, huzurunda eğilmesini, yerlere kapanmasını, talepte bulunmasını ve muhtaç olduğunun bilincinde olarak ihtiyaçlarını sunmasını ister. Namaz, oruç, hac, umre, zekât, sadaka, zikir ve Kur'ân tilâveti gibi ibâdetlerin tamamlayıcı ve ayrılmaz bir parçası olan dua, ibadetin özüdür.

Dua namazın ayrılmaz bir cüz'üdür, hattâ namazın kendisidir. Namazdaki tekbîr, hamd, tesbîh, besmele, eûzu duadır. Fâtiha Suresi aynı şekilde duadır. Bu Suredeki ilk üç ayette Âlemlerin Rabbi'ni yüceltiyor, dördüncü ayetin ilk yarısında O'nun kulu olduğunu dile getirip ibâdetimizi arz ediyoruz. Bundan sonra da talepte bulunuyor ve yardımını istiyoruz. Bundan dolayı Allah Teâlâ: **"Fâtiha Suresini ikiye ayırdım, yarısı Benim, diğer yarısı kulumun."** buyurmuştur.

Namazda okuduğumuz Sübhâneke, Tahiyat, Sallî-Bârik ve Kunut duadır. Bu dualarla Hak Teâlâ'nın yüceliğini ve büyüklüğünü dile getiriyoruz. Allahu Ekber, Rabbenâ leke'l-hamd, Sübhâne Rabbiye'l-azîm, Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ derken ve selâm verirken de öyle. Burada bahis konusu edilen dualar aynı zamanda zikirdir. Namaz en büyük zikirdir. Oruç, hac ve zekât gibi ibâdetler için de durum budur. Selâmün aleyküm-Aleyküm selâm demek de bir duadır. Mezaradaki ölümlere bile selâm verilir, dua edilir.